

De gemeente Maasgouw heeft het team milieu van de GGD Limburg-Noord (GGD) gevraagd een advies uit te brengen met betrekking tot elektromagnetische velden.

Informatie gemeente Maasgouw (Marcel Geurts) – per mail 18 juli 2024

'In het gebied rond Brachterbeek vinden de komende jaar allerlei ontwikkelingen plaats die te maken hebben met het opwekken en transporteren van energie. Eén van die ontwikkelingen heeft te maken met verschillende projecten van Tennet. Zij willen een aantal hoogspanningsleidingen toevoegen en verleggen in dit gebied. Er bestaan veel zorgen en vragen over het thema gezondheid gerelateerd aan deze hoogspanningsleidingen.

De gemeenteraad heeft daarom vorige week dinsdag een aantal moties aangenomen.

Eén van de belangrijkste moties heeft te maken met het onderwerp gezondheid.

Deze luidt als volgt:

- 1. Aan de GGD Limburg-Noord te vragen om, in dit jaar (2024), een voorstel aan de gemeente te doen voor een onafhankelijk onderzoek naar gezondheid en leefmilieu in Brachterbeek en omgeving met bijzondere aandacht voor het wonen in de nabijheid van hoogspanningslijnen en -stations.*
- 2. De raad te informeren over het onderzoeksvoorstel van de GGD Limburg-Noord en over het besluit tot opdrachtverlening in 2024 dat het college van B&W daarover gaat nemen, inclusief kosten en dekking'.*

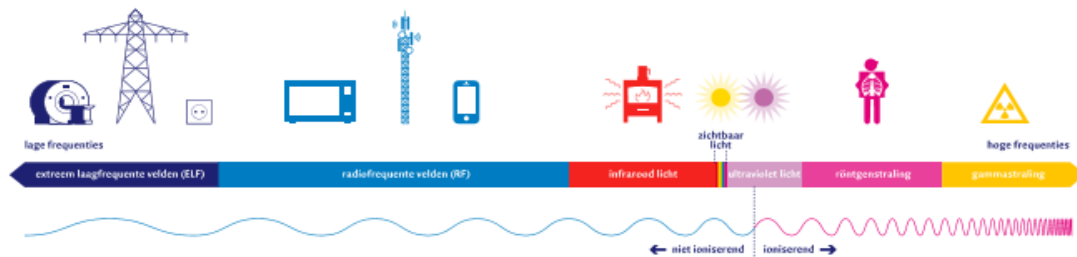
Op 5 augustus heeft een overleg plaatsgevonden met de heer Geurts en mevrouw Koopmans (van de gemeente Maasgouw) en mevrouw Meijerink van de GGD Limburg-Noord.

Onderstaand wordt verder ingegaan op het thema elektromagnetische velden.

Algemene informatie inzake Elektromagnetische velden

Overall om ons heen zijn elektromagnetische velden (in de volksmond 'straling'). Bijvoorbeeld communicatiesignalen van radio en telefonie, zichtbaar licht, UV-straling.

Er zijn veel verschillende typen straling, afhankelijk van de frequentie van het elektromagnetische spectrum (zie onderstaande figuur).

Onderstaand wordt nader ingegaan op de adviezen over elektromagnetische velden als bijproduct van stroomtransport (o.a. hoogspanningslijnen, transformatorhuisjes), omdat binnen de gemeente Maasgouw vragen zijn/ongerustheid heerst over dit onderwerp.

Informatie hoogspanningslijnen/transformatorhuisjes

Hoogspanningslijnen, ondergrondse kabels en transformatorhuisjes veroorzaken een elektromagnetisch veld. Deze velden kunnen gezondheidseffecten veroorzaken. Die effecten hangen af van de sterkte van het veld en van hoe lang je in zo'n veld verblijft. Wanneer je aan een heel sterk elektromagnetisch veld wordt blootgesteld, kunnen er elektrische stroompjes in je lichaam ontstaan. Daardoor kun je bijvoorbeeld lichtflitsen zien of tintelingen voelen. In Nederland hebben we een norm om ons te beschermen tegen te sterke velden. De grens is 100 microtesla. In de woonomgeving liggen de veldsterktes overal ruim onder deze grens, ook recht onder een hoogspanningslijn of direct naast een trafohuisje.

Uit onderzoek blijkt dat kinderen tot 15 jaar die dicht bij een hoogspanningslijn wonen (binnen magneetveld van meer dan 0,4 microtesla jaargemiddeld) een verhoogd risico hebben op kinderleukemie en mogelijk ook op hersentumoren. Ook voor volwassenen is er mogelijk een verhoogd risico op leukemie. Het is nog **niet** helemaal zeker dat de magneetvelden echt de oorzaak zijn. Er kunnen andere, nog onbekende oorzaken zijn.

De afstand waarop de blootstelling is afgenomen tot onder de 0,4 microtesla jaargemiddeld, verschilt per bron. Voor bovengrondse hoogspanningslijnen is dat, afhankelijk van het type hoogspanningslijn en het voltage, gebruikelijk al op 50-150 meter afstand van het centrum van de lijn. Voor ondergrondse kabels is de zone aanzienlijk smaller (verschilt per type kabel). Voor reguliere kleine transformatorhuisjes in woonwijken is gebruikelijk op enkele meters afstand de blootstelling al lager dan 0,4 microtesla jaargemiddeld; bij de meer uitzonderlijke en grotere transformatorhuizen kan de afstand echter aanzienlijk groter zijn. Op het kennisplatform vind je meer informatie over hoogspanningslijnen. Vanuit de Rijksoverheid geldt een voorzorgbeleid met betrekking tot wonen nabij bovengrondse hoogspanningslijnen.

Advies GGD

De GGD adviseert uit voorzorg om langdurig verblijf (passend bij de verblijfsduur van wonen) in een magneetveld dat sterker is dan 0,4 microtesla jaargemiddeld, zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, te voorkomen. Daarbij maakt het niet uit of de bron van het magneetveld een bovengrondse hoogspanningslijn is of een ander onderdeel van het elektriciteitsnetwerk.

Maatregelen

- Bij nieuwbouw van woningen, scholen en kinderdagverblijven en bij nieuwbouw en uitbreiding van elektriciteitsnetwerkcomponenten (hoogspanningslijn, ondergrondse kabel, transformatorstation of transformatorhuisje) wordt zoveel als redelijkerwijs mogelijk voorkómen dat woningen, scholen en kinderdagverblijven (inclusief hun tuin/speelplein) in een magneetveld komen te liggen dat sterker is dan 0,4 microtesla jaargemiddeld. Laat de bijbehorende afstand daarom berekenen/bepalen in overleg met de netbeheerder.
- Indien voorgaande toch aan de orde is, dan zijn maatregelen aan de bron erg belangrijk (en ook voorgeschreven vanuit het voorzorgbeleid van de Rijksoverheid) om de magneetveldzone (0,4 microtesla jaargemiddeld) zo klein mogelijk te maken.
- Communiceer helder en vooraf richting inwoners.

Informatie

- Website GGD leefomgeving - <https://ggdleefomgeving.nl/straling/hoogspanning/>
- Kennisplatform - www.kennisplatform.nl/hoogspanningslijnen-en-elektriciteitsnetwerk/
- Rijksoverheid - www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ruimtelijke-ordening-en-gebiedsontwikkeling/wonen-bij-hoogspanningslijnen

Opgesteld door: [REDACTED]

Datum: 11 september 2024

Aanvulling op bovenstaand advies.

Omwonenden die ongerust zijn over het wonen nabij een nog te plannen initiatief (in deze situatie aanleg additionele hoogspanningslijnen) vragen soms een gezondheidsonderzoek.

In de praktijk verstaan mensen verschillende zaken onder gezondheidsonderzoek. Er kan bijvoorbeeld bedoeld worden dat de GGD 'de situatie beoordeelt'. Zie bovenstaand GGD advies van 11 september.

Het advies van de GGD is: uit onderzoek blijkt dat kinderen tot 15 jaar die dicht bij een hoogspanningslijn wonen (binnen magneetveld van meer dan 0,4 microtesla jaargemiddeld) een verhoogd risico hebben op kinderleukemie en mogelijk ook op hersentumoren. Ook voor volwassenen is er mogelijk een verhoogd risico op leukemie. Het is nog **niet** helemaal zeker dat de magneetvelden echt de **oorzaak** zijn. Er kunnen andere, **nog onbekende oorzaken** zijn.

Omdat er op dit moment **geen oorzakelijk verband** wordt aangetoond (enkel een statistisch verband) tussen blootstelling aan een magneetveld (>0,4 microtesla jaargemiddeld) en het optreden van gezondheidseffecten is het advies van de GGD daarom dan ook **geen** gezondheidsonderzoek uit te voeren.

Op basis van onze ervaring met dit soort casuïstiek is het aanbod om, indien gewenst, 1 op 1 gesprek(ken) te voeren met de bewoners die zich ongerust maken en/of vragen hebben. De GGD kan dan gericht informatie verstrekken en antwoord geven op de vragen die leven. De eventuele uitvoeringstechnische opties kan uiteraard besproken worden.

Opgesteld door: Monique Meijerink
Datum: 18 oktober 2024